

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMAS

I SKYRIUS. BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis. Pagrindinės sąvokos

Šiame įstatyme:

aplinka - gamtoje funkcionuojanti visuma tarpusavyje susijusių elementų (žemės paviršius ir gelmės, oras, vanduo, dirvožemis, augalai, gyvūnai, organinės ir neorganinės medžiagos, antropogeniniai komponentai) bei juos vienijančios natūraliosios ir antropogeninės sistemos;

aplinkos apsauga - aplinkos saugojimas nuo fizinio, cheminio, biologinio bei kitokio neigiamo poveikio, atsirandančio naudojant gamtos išteklius;

gamtos ištekliai - gyvosios ar negyvosios gamtos elementai, kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo poreikiams;

ekosistema - funkcinė gyvųjų ir negyvųjų elementų sistema, kurios komponentus jungia tarpusavio ryšiai, medžiagų apykaitos bei energijos pasikeitimo procesai;

aplinkos apsaugos normatyvas - tai nustatyta tvarka įteisinta ūkinės ar kitos veiklos poveikio aplinkai leistinumo skaitmeninė ar loginė išraiška;

aplinkos apsaugos standartas - tai nustatyta tvarka parengtas ir patvirtintas normatyvinis dokumentas, kuriame nustatomos bendram ir daugkartiniam naudojimui tinkančios taisyklės, bendrieji principai ar charakteristikos;

gamtos išteklių limitavimas - gamtos išteklių naudojimo normų nustatymas, atsižvelgiant į turimas žinias apie gamtos išteklių kiekį, jų atsinaujinimą ir išsaugojimą ateičiai;

kenksmingas poveikis aplinkai - ekosistemos ar jos komponentų natūralių funkcijų susilpnėjimas arba netekimas;

aplinkos monitoringas - sistemingas aplinkos bei jos komponentų būklės ir kitimo stebėjimas, antropogeninio poveikio įvertinimas ir prognozė;

poveikio aplinkai vertinimas - planuojamos ūkinės veiklos galimo poveikio aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir įvertinimo procesas;

ekologinė informacija - duomenų apie aplinkos kokybės būklę visuma;

ūkinė veikla - ūkinė ir kitokia veikla, kuri turi įtakos aplinkai;

pavojingos medžiagos - nuodingos, kenksmingos, degios, sprogstančios, koroziją sukeliančios ir kitos medžiagos, galinčios pakenkti žmogui ir aplinkoje vykstantiems gamtos procesams;

teršalų emisija - tai teršiančios medžiagos išmetimas į aplinką.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

2 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas reguliuoja visuomeninius santykius aplinkosaugos srityje, nustato pagrindines juridinių bei fizinių asmenų teises ir pareigas išsaugant Lietuvai būdingą biologinę įvairovę, ekologines sistemas bei kraštovaizdį, užtikrinant sveiką ir švarią aplinką,

racionalų gamtos išteklių naudojimą Lietuvos Respublikoje, jos teritoriniuose vandenyse, kontinentiniame šelfe ir ekonominėje zonoje.

Šio įstatymo pagrindu priimami kiti gamtos išteklių naudojimą bei aplinkos apsaugą reglamentuojantys įstatymai ir norminiai aktai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

3 straipsnis. Aplinkos apsaugos objektas

Aplinkos apsaugos objektas yra Lietuvos Respublikos teritorijoje esanti aplinka ir Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausantys gamtos ištekliai.

4 straipsnis. Aplinkos apsaugos principai

Aplinkos apsauga Lietuvos Respublikoje yra visos valstybės bei kiekvieno jos gyventojo rūpestis ir pareiga.

Aplinkos apsaugos valdymo politika ir praktika turi nukreipti visuomeninius bei privačius interesus aplinkos kokybei gerinti, skatinti gamtos išteklių naudotojus ieškoti būdų ir priemonių, kaip išvengti arba sumažinti neigiamą poveikį aplinkai, bei ekologizuoti gamybą.

Gamtos ištekliai turi būti naudojami racionaliai ir kompleksiskai, atsižvelgiant į aplinkos išsaugojimo bei atkūrimo galimybes ir Lietuvos Respublikos gamtos bei ekonomikos ypatumus.

Aplinkos apsauga grindžiama visapusiška, teisinga ir savalaiki ekologine informacija.

5 straipsnis. Lietuvos Respublikos Seimo kompetencija aplinkos apsaugos srityje

Lietuvos Respublikos Seimas, formuodamas aplinkos apsaugos valstybės politiką:

- 1) nustato pagrindines aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo politikos kryptis;
- 2) tvirtina aplinkos apsaugos strategiją;
- 3) tvirtina valstybės biudžeto asignavimus aplinkos apsaugos priemonėms finansuoti;
- 4) ratifikuoja ir denonsuoja svarbiausias Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo tarptautines sutartis;
- 5) vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

6 straipsnis. Valstybinio aplinkos apsaugos valdymo sistema

Valstybinį aplinkos apsaugos valdymą Lietuvos Respublikoje vykdo Vyriausybė, Aplinkos apsaugos ministerija, kitos įgaliotos valstybės institucijos.

Aplinkos apsaugos valdymą savivaldybių teritorijose įstatymų nustatyta tvarka vykdo vietos savivaldos atitinkamos institucijos.

Kiekviena iš šių institucijų atsako už šio įstatymo joms priskirtų funkcijų vykdymą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įgyvendindama aplinkos apsaugos valstybės politiką:

- 1) Aplinkos apsaugos ministerijos teikimu tvirtina aplinkos apsaugos strategijos veiksmų programą, valstybines gamtos išteklių naudojimo ir aplinkos apsaugos programas bei schemas;
- 2) įstatymų nustatyta tvarka formuoja valstybės institucijų, įgyvendinančių aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo politiką, sistemą;
- 3) koordinuoja valstybės ir vietos savivaldos valdymo institucijų veiklą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje;
- 4) sudaro ir įgyvendina Lietuvos Respublikos tarpvalstybines sutartis aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje;
- 5) vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerija, vykdydama aplinkos apsaugos valdymą ir valstybinį gamtos išteklių naudojimo reguliavimą:

1) organizuoja ir koordinuoja valstybės strategijos įgyvendinimą aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje, rengia valstybines ilgalaikes ir tikslines aplinkos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo programas, numato jų įgyvendinimo tvarką ir kontroliuoja, kaip jos vykdomos;

2) organizuoja ir koordinuoja valstybinės svarbos aplinkos apsaugos schemų, kitų aplinkos apsaugos priemonių rengimą, taip pat rengia šias schemas ir priemones, numato jų įgyvendinimo (taikymo) mechanizmą, kontroliuoja, kaip jos vykdomos (taikomos);

3) rengia įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo klausimais projektus, organizuoja bendrųjų, specialiųjų bei detaliųjų teritorinio planavimo dokumentų aplinkos apsaugos klausimais rengimą, pagal savo kompetenciją derina ministerijų, kitų Vyriausybės įstaigų, apskrities, vietos savivaldos, kitų institucijų teisės aktų, reguliuojančių ūkinę ir kitokią veiklą, galinčią turėti poveikio aplinkai, projektus bei teritorinio planavimo dokumentus, kad jie atitiktų aplinkos apsaugos įstatymus ir kitus teisės aktus;

4) pagal savo kompetenciją rengia ir tvirtina aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo normas, normatyvus, standartus bei taisykles;

5) pagal savo kompetenciją nustato gamtos išteklių naudojimo limitus ir sąlygas, leidimų išdavimo tvarką, reglamentuoja ir kontroliuoja gamtos išteklių apskaitą, organizuoja valstybinių kadastrų bei registrų, priskirtų ministerijos kompetencijai, sudarymą bei tvarkymą;

6) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei valstybinių rezervatų, draustinių, valstybinių parkų, gamtos paminklų, kitų gamtinio pobūdžio saugomų teritorijų steigimo projektus;

7) reglamentuoja ir kontroliuoja veiklą saugomose teritorijose, organizuoja valstybinių rezervatų valdymą, sudaro ir tikslina Raudonąją knygą, organizuoja ir atlieka darbus, susijusius su retų bei nykstančių augalų, grybų ir gyvūnų išsaugojimu bei gausinimu, reglamentuoja augalų, gyvūnų medžioklės ir žūklės trofėjų įvežimo, išvežimo, taip pat gyvūnų laikymo nelaisvėje tvarką;

8) nustato ir kontroliuoja teršalų (ir radioaktyviųjų medžiagų) emisijos į aplinką normas bei apskaitos tvarką, nustato leidimų atlikti teršalų (ir radioaktyviųjų medžiagų) emisiją išdavimo tvarką;

9) nustato pavojingų cheminių medžiagų ir pavojingų atliekų, radioaktyviųjų medžiagų bei potencialių biologinės taršos šaltinių gamybos ir įvežimo, tranzito, išvežimo, naudojimo, saugojimo, laidojimo, nukenksminimo, utilizavimo ir apskaitos tvarką bei radiacinio saugumo normatyvus;

10) nustato tvarką, kuria įvertinama, ar produkcija atitinka aplinkos apsaugos reikalavimus, organizuoja šį darbą;

11) rengia ir tvirtina aplinkai padarytos žalos apskaičiavimo metodikas;

12) organizuoja ir koordinuoja kompleksinį aplinkos monitoringą, kuria ir nuolat papildo aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kompiuterizuotą informacijos sistemą, naudojami šia informacija;

13) pagal savo kompetenciją organizuoja ir koordinuoja mokslo tyrimus, susijusius su gamtos išteklių ir jų naudojimu bei aplinkos apsauga;

14) nustatyta tvarka formuoja valstybinį gamtos apsaugos fondą ir disponuoja jo lėšomis;

15) nustatyta tvarka pagal savo kompetenciją palaiko ryšius su užsienio valstybių atitinkamomis institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, rengia tarptautinių sutarčių projektus, pasirašo šias sutartis, organizuoja jų įgyvendinimą, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar Ministro Pirmininko pavedimu atstovauja Lietuvai užsienio valstybėse ar tarptautinėse organizacijose;

16) informuoja visuomenę apie aplinkos būklę ir koordinuoja ekologinį švietimą, rūpinasi aplinkos apsaugos specialistų rengimu bei tobulinimu, atlieka atestacinį - licencinį darbą;

17) vykdo valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę, nustato valstybinės aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolės vykdymo tvarką;

18) teikia pasiūlymus dėl aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo ekonominės sistemos formavimo, dalyvauja nustatant muitų už įvežamus ir išvežamus gamtos išteklius politiką;

19) organizuoja kitų aplinkos apsaugos priemonių įgyvendinimą ir kontrolę;

20) vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Kitų valstybės institucijų funkcijas aplinkos apsaugos srityje nustato kiti įstatymai bei šių institucijų nuostatai.

Vietos savivaldos institucijos, organizuodamos aplinkos apsaugos įstatymų, Vyriausybės bei Aplinkos apsaugos ministerijos priimtų norminių aktų aplinkos apsaugos klausimais įgyvendinimą:

1) valdo, naudoja ir saugo joms priskirtus gamtos išteklius ir aplinkosaugos objektus;

2) paskirsto pagal savivaldybėms nustatytus limitus valstybinius gamtos išteklius;

3) rengia, tvirtina ir įgyvendina savivaldybių aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo programas, schemas ir kitas aplinkos apsaugos priemones;

4) formuoja savivaldybės gamtos apsaugos fondą ir disponuoja juo, tvirtina asignavimus aplinkos apsaugai;

5) steigia ir tvarko įstatymų nustatyta tvarka savivaldybės saugomas teritorijas, kraštovaizdžio objektus;

6) pagal kompetenciją nagrinėja ir derina planuojamos veiklos objektų projektus;

7) tvarko miestų ir kaimų gyvenamųjų vietovių želdynus, rengia ir tvirtina želdinių apsaugos taisykles;

8) nustato savo teritorijoje griežtesnius už valstybinius normatyvus, suderinusios su juos patvirtinusiomis valstybės institucijomis;

9) pagal kompetenciją priima sprendimus ir kontroliuoja jų vykdymą;

10) vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

II SKYRIUS. LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ IR VISUOMENINIŲ ORGANIZACIJŲ TEISĖS IR PAREIGOS

7 straipsnis. Piliečių ir visuomeninių organizacijų teisės

Piliečiai ir visuomeninės organizacijos turi teisę:

1) laiku gauti teisingą informaciją apie aplinkos būklę ir gamtos išteklių naudojimą, planuojamos veiklos įtaką aplinkai, kitą aplinkosaugos informaciją;

2) nustatyta tvarka dalyvauti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese;

3) reikalauti, kad būtų nutrauktas kenksmingas ūkinės veiklos objektų poveikis aplinkai;

4) įstatymų nustatyta tvarka teikti motyvuotus pasiūlymus dėl poveikio aplinkai vertinimo privalomumo;

5) atlikti visuomeninį poveikio aplinkai vertinimą;

6) organizuoti ir dalyvauti vykdant visuomeninę aplinkos apsaugos kontrolę;

7) reikalauti, kad valstybės valdžios ir valdymo institucijos organizuotų ekologinį švietimą ir mokymą, nevaržomai propaguoti aplinkos apsaugos idėjas;

8) reikalauti nubausti asmenis, kaltus dėl kenksmingo poveikio aplinkai, ir pareigūnus, netinkamai vykdančius jiems pavestas aplinkos apsaugos funkcijas;

9) lankytis gamtinėse teritorijose, išskyrus tas, kurių lankymas draudžiamas ar ribojamas nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

8 straipsnis. Valstybinės valdžios, valdymo ir kontrolės institucijų pareigos užtikrinant

piliečių ir visuomeninių organizacijų teises

Valstybės valdžios, valdymo ir kontrolės institucijos pagal savo kompetenciją privalo :

1) stebėti aplinkos kokybės pokyčius ir informuoti apie tai visuomenę, nustatyti ekologiškai pagrįstus ir techniniu požiūriu įgyvendinamus aplinkos kokybės normatyvus bei standartus;

2) tenkinti arba motyvuotai atmesti piliečių ir visuomeninių organizacijų pasiūlymus aplinkos apsaugos klausimais;

3) viešai skelbti ūkinės veiklos, galinčios turėti kenksmingo poveikio aplinkai, projektus;

4) neleisti, kad ūkinės veiklos subjektai pažeistų aplinkos apsaugos įstatymus, normatyvus ir standartus;

5) atsižvelgti į motyvuotus visuomenės pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo privalomumo;

6) įvertinti motyvuotus visuomenės pasiūlymus dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ir galimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai;

7) užtikrinti, kad būtų atlyginta neteisėta veikla padaryta žala aplinkai, o kalti asmenys nubausti;

8) organizuoti ekologinį švietimą ir mokymą;

9) skatinti piliečius, visuomenines organizacijas dalyvauti saugant aplinką.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

9 straipsnis. Piliečių ir visuomeninių organizacijų pareigos

Lietuvos Respublikos piliečiai ir visuomeninės organizacijos privalo saugoti aplinką, tausoti gamtos išteklius ir nepažeisti kitų gamtos išteklių naudotojų teisių bei interesų.

10 straipsnis. Užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės teisės ir pareigos

Užsienio valstybių piliečiai bei asmenys be pilietybės privalo vykdyti šio įstatymo nustatytas Lietuvos Respublikos piliečių pareigas ir turi visas šiame įstatyme įtvirtintas Lietuvos Respublikos piliečių teises, jeigu kiti Lietuvos Respublikos įstatymai nenumato kitko.

III SKYRIUS. GAMTOS IŠTEKLIŲ NAUDOJIMAS IR APSKAITA

11 straipsnis. Gamtos išteklių naudojimo objektas

Gamtos išteklių naudojimo objektas yra Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausantys gamtos ištekliai.

12 straipsnis. Saugomos teritorijos ir gamtinis karkasas

Saugomos teritorijos yra:

1) išsaugančios - rezervatai, draustiniai bei saugomi kraštovaizdžio objektai;

2) apsaugančios - įvairios paskirties apsaugos zonos;

- 3) gamtos išteklius atkuriančios - saugomi gamtos išteklių sklypai;
- 4) kompleksinės paskirties - valstybiniai (nacionaliniai ir regioniniai) parkai, biosferos monitoringo teritorijos - biosferos rezervatai ir biosferos poligonai.

Gamtinio pobūdžio saugomas teritorijas ir kitas aplinkos apsaugos požiūriu svarbias bei pakankamai natūralias teritorijas, garantuojančias bendrą kraštovaizdžio stabilumą, į bendrą kraštotvarkos ekologinio kompensavimo zonų sistemą jungia gamtinis karkasas.

Saugomų teritorijų apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą jose reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, kiti įstatymai ir teisės aktai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

13 straipsnis. Valstybinė gamtos išteklių apskaita

Valstybinės gamtos išteklių apskaitos, kadastrų tvarkymo ir atskaitomybės tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

14 straipsnis. Gamtos išteklių naudotojai

Gamtos išteklių naudotojais gali būti juridiniai ir fiziniai asmenys.

Gamtos išteklių naudojimo pagrindas yra nuosavybės arba naudojimosi teisė.

Gamtos išteklių naudotojai privalo:

- 1) savo lėšomis įvertinti ūkinės veiklos galimą poveikį aplinkai;
- 2) racionaliai ir taupiai naudoti gamtos išteklius;
- 3) įgyvendinti priemones, naikinančias arba mažinančias neigiamą poveikį aplinkai;
- 4) paaiškėjus, kad aplinkai gresia pavojus, imtis priemonių, kad būtų jo išvengta, o atsiradus žalingiems padariniams, neatidėliodami juos pašalinti ir informuoti atitinkamus aplinkos apsaugos pareigūnus bei institucijas;
- 5) nepažeisti kitų gamtos išteklių naudotojų teisių bei teisėtų interesų;
- 6) neteisėta veika padarę žalos aplinkai padarytąją žalą atlyginti;
- 7) vykdyti teisėtus įgaliotų aplinkos apsaugos institucijų bei jų pareigūnų reikalavimus.

IV SKYRIUS. ŪKINĖS VEIKLOS REGULIAVIMAS

15 straipsnis. Poveikio aplinkai vertinimas

Ūkinė veikla planuojama ir vykdoma remiantis šiuo ir kitais įstatymais, norminiais aktais, aplinkos monitoringo, valstybinės gamtos išteklių apskaitos duomenimis, aplinkos apsaugos programomis bei schemomis, kraštotvarkos projektais bei generaliniais planais atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos gamtos potencialą.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, planuojantys užsiimti ūkine veikla, savo lėšomis nustato, apibūdina ir įvertina planuojamos ūkinės veiklos galimą poveikį aplinkai, parengia poveikio aplinkai vertinimo dokumentaciją ir teikia ją poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviams įstatymų nustatyta tvarka.

Šio straipsnio antrojoje dalyje nurodytos institucijos įvertina pateiktą dokumentaciją apie galimą ūkinės veiklos įtaką aplinkai ir pateikia pagal savo kompetenciją išvadas arba motyvuotą sprendimą dėl veiklos galimumo. Sprendimas privalomas institucijai, išduodančiai leidimus ūkinei veiklai.

Dokumentacijos apie ūkinės veiklos galimą poveikį aplinkai rengimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)
Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

16 straipsnis. Ūkinės veiklos, galinčios turėti poveikio aplinkai, projektavimas

Juridinių bei fizinių asmenų ūkinės veiklos, galinčios turėti poveikį aplinkai, teritorinis organizavimas ir aplinkos tvarkymo valstybinis reguliavimas vykdomas pagal bendrojo ir specialiojo teritorinio planavimo dokumentus.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, projektuojantys objektų, galinčių turėti poveikio aplinkai, statybą, rekonstravimą ar plėtimą, rengiantys bendruosius ir specialiuosius teritorinio planavimo projektus, projektinėje dokumentacijoje privalo numatyti priemones gamtos ištekliams racionaliai naudoti, neigiamam poveikiui aplinkai išvengti.

Projektinė dokumentacija nustatyta tvarka suderinama su vietos savivaldos institucijomis ir Aplinkos ministerija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)
Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

17 straipsnis. Ūkinės veiklos objektų statyba, rekonstravimas ir plėtimas

Juridiniai ir fiziniai asmenys gali statyti, rekonstruoti ar plėsti ūkinės veiklos objektus tik turėdami šio įstatymo 16 straipsnio reikalavimus atitinkančią projektinę dokumentaciją.

Ūkinės veiklos objektų statyba, rekonstravimas ar plėtimas be projektinės dokumentacijos, numatytos šio įstatymo 16 straipsnyje, arba nesilaikant joje nustatytų aplinkos apsaugos reikalavimų, pažeidžiant statybos, rekonstravimo ar plėtimo darbų aplinkosauginius apribojimus užtraukia įstatymų numatytą atsakomybę.

Atsakomybės taikymas neužkerta kelio šio įstatymo 6 straipsnyje nurodytoms valstybinio aplinkos apsaugos valdymo ir kontrolės institucijoms arba jų pareigūnams nustatyta tvarka sustabdyti ūkinės veiklos objektų statybos, rekonstravimo ar plėtimo darbus.

18 straipsnis. Pastatytų, rekonstruotų ir išplėstų ūkinės veiklos objektų priėmimas

Pastatyti, rekonstruoti ir išplėsti ūkinės veiklos objektai priimami eksploatuoti tik įvykdžius visas projektinėje dokumentacijoje numatytas aplinkos apsaugos priemones.

Priimant pastatytus, rekonstruotus, išplėstus ūkinės veiklos objektus, dalyvauja Aplinkos apsaugos ministerijos sistemos pareigūnai arba pateikiamos jų išvados.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

19 straipsnis. Ūkinės veiklos objektų eksploatavimas

Juridiniai ir fiziniai asmenys, prieš pradėdami eksploatuoti ūkinės veiklos objektus, privalo Aplinkos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka gauti gamtos išteklių naudojimo ir teršalų emisijos į aplinką leidimą (gamtos išteklių naudojimo leidimą).

Juridiniai ir fiziniai asmenys ūkinės veiklos objektus eksploatuoja pagal leidime nustatytas sąlygas ir neviršydami aplinkos apsaugos normatyvų bei standartų.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, eksploatuodami ūkinės veiklos objektus, kurių veikla susijusi su kenksmingu poveikiu aplinkai, privalo savo lėšomis stebėti aplinkos teršimo laipsnį, teršimo poveikį aplinkai, užtikrinti informacijos apie tai viešumą ir sudaryti sąlygas teršimo kontrolei.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, eksploatuodami ūkinės veiklos objektus, privalo nustatyta tvarka vykdyti gamtos išteklių naudojimo ir teršalų emisijos apskaitą.

Juridiniai ir fiziniai asmenys, eksploatuojantys ūkinės veiklos objektus, kuriems nereikalingas gamtos išteklių naudojimo ir teršalų emisijos į aplinką leidimas, privalo laikytis tokiems objektams nustatytų aplinkos apsaugos normatyvų ir standartų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

20 straipsnis. Pavojingų cheminių medžiagų gamyba ir naudojimas

Juridiniai ir fiziniai asmenys, naudodami pavojingas chemines medžiagas, privalo laikytis nustatytos šių medžiagų naudojimo, saugojimo, apskaitos, laidojimo, nukenksminimo, transportavimo, tranzito, įvežimo ir išvežimo tvarkos. Tokios medžiagos saugomos, laidojamos ir nukenksminamos jų gamintojo ar naudotojo lėšomis.

Pavojingų cheminių medžiagų naudojimo, saugojimo, apskaitos ir leidimų išdavimo, laidojimo, nukenksminimo, tranzito, įvežimo, išvežimo tvarką nustato Aplinkos apsaugos ministerija.

Lietuvos Respublikoje draudžiama cheminio ginklo gamyba, dislokavimas, tranzitas ir įvežimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

21 straipsnis. Radioaktyviųjų medžiagų gamyba ir naudojimas

Radioaktyviųjų medžiagų ir atliekų bei kitų jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių naudojimo, saugojimo, apskaitos, laidojimo, nukenksminimo, transportavimo, tranzito, įvežimo, išvežimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos.

Gaminti radioaktyvias medžiagas, skirtas branduoliniam ginklui arba atominių elektrinių kurui, taip pat perdirbti jau panaudotus tokio kuro elementus Lietuvos Respublikos teritorijoje draudžiama.

Lietuvos Respublikoje draudžiama branduolinio ginklo gamyba, dislokavimas, tranzitas ir įvežimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

22 straipsnis. Biologiniai taršos šaltiniai

Potencialių biologinių taršos šaltinių naudojimo, saugojimo, apskaitos, kūrimo, dauginimo, nukenksminimo, tranzito, įvežimo, išvežimo tvarką bei normatyvus nustato Aplinkos apsaugos ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija.

Lietuvos Respublikoje draudžiama biologinio ginklo gamyba, dislokavimas, tranzitas ir įvežimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

23 straipsnis. Atliekų tvarkymas

Juridiniai ir fiziniai asmenys privalo tvarkyti atliekų apskaitą, laikytis Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotų institucijų nustatytos atliekų laikymo, saugojimo, rūšiavimo, utilizavimo ir nukenksminimo tvarkos. Atliekos tvarkomos, laikomos, saugomos, laidojamos, nukenksminamos ir transportuojamos gamintojų arba naudotojų lėšomis.

Juridiniai bei fiziniai asmenys atsako už gamybos proceso metu susidariusias atliekas tol, kol jos neperdirbtos, nenukenksmintos arba nustatyta tvarka neperduotos kitiems juridiniams bei fiziniams asmenims.

Žemės sklypus pavojingoms ir radioaktyviosioms atliekoms laikyti, saugoti bei nukenksminti nustatyta tvarka skiria Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Pavojingos ir radioaktyviosios atliekos laikomos, saugomos ir nukenksminamos specialiuose įrenginiuose ar saugyklose.

Pavojingų ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą organizuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos, o kitų - vietos savivaldos institucijos.

Atliekas įvežti į Lietuvos Respubliką joms saugoti, nukenksminti arba laidoti draudžiama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

24 straipsnis. Ypatingosios ekologinės situacijos

Ypatingoji ekologinė situacija - pavojinga aplinkos būklė, kai dėl ūkinės veiklos, avarijos ar kitokio įvykio bei gamtinių priežasčių labai ir (ar) nuolat viršijami aplinkos kokybės normatyvai, degraduoja aplinka.

Vietovės, kuriose susidarė ypatingoji ekologinė situacija, skelbiamos ekologinio pavojaus arba ekologinės nelaimės zonomis.

Vietovė, kurioje labai viršijami aplinkos kokybės normatyvai, pavojingai degraduoja aplinka, Aplinkos apsaugos ministerija skelbia ekologinio pavojaus zona.

Vietovė, kurioje dėl ūkinės veiklos, avarijos, kitokio poveikio ar gamtinių priežasčių negrįžtamai degradavo aplinka ir ji nebetinka žmonėms gyventi, Aplinkos apsaugos ministerijos teikimu Lietuvos Respublikos Vyriausybė skelbia ekologinės nelaimės zona.

Vietovė, kuri paskelbiama ekologinės nelaimės zona, žymima specialiais ženklais.

Ekologinio pavojaus ir ekologinės nelaimės zonose sustabdoma, ribojama arba uždraudžiama neigiamos įtakos aplinkai ir žmonių sveikatai turinti veikla. Ekologinio pavojaus zonos režimą nustato Aplinkos apsaugos ministerija, o ekologinės nelaimės zonos režimą - Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Ypatingųjų ekologinių situacijų metu juridiniai ir fiziniai asmenys šalina priežastis, likviduoja padarinius, vykdo kitas nustatyto režimo priemones.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, apskrities viršininkas ar vietos savivaldos institucijos turi teisę pasitelkti specialiąsias tarnybas, organizacijas bei gyventojus ekologinių nelaimių priežastims ir padariniams likviduoti, priimti sprendimus dėl gyventojų evakuacijos.

Ekologinių nelaimių likvidavimo išlaidas atlygina kalti juridiniai ir fiziniai asmenys, o kitais atvejais - valstybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-310](#), 97.06.26, *Žin.*, 1997, Nr.65-1540 (97.07.09)

V SKYRIUS. APLINKOS BŪKLĖS STEBĖJIMO IR NEIGIAMO POVEIKIO APLINKAI RIBOJIMO SISTEMA

25 straipsnis. Aplinkos būklės stebėjimo sistema

Aplinkai ir jos komponentų būklei stebėti Lietuvos Respublikoje sudaroma vieninga aplinkos monitoringo sistema, apimanti valstybinį ir ūkio subjektų aplinkos monitoringą. Aplinkos apsaugos ministerija vykdo aplinkos monitoringą ir koordinuoja ūkio subjektų vykdomą aplinkos monitoringą.

Valstybinis aplinkos monitoringas finansuojamas iš valstybės lėšų. Ūkio subjektai aplinkos monitoringą vykdo savo lėšomis.

Valstybinio ir ūkio subjektų aplinkos monitoringo turinį, struktūrą bei vykdymo tvarką nustato Aplinkos monitoringo įstatymas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

26 straipsnis. Neigiamo poveikio aplinkai ribojimo sistema

Neigiamas ūkinės veiklos poveikis aplinkai ribojamas aplinkos apsaugos normatyvais, standartais, limitais, teisinėmis ir ekonominio reguliavimo priemonėmis.

Lietuvos Respublikoje nustatomi teršalų koncentracijos aplinkoje bei atskiruose aplinkos komponentuose, teršalų emisijos į aplinką, cheminių ir kitokių aplinkai pavojingų medžiagų naudojimo, gamtos išteklių naudojimo, triukšmo, vibracijos, elektromagnetinių laukų ir kitokio poveikio, radiacinio saugumo, bendrosios antropogeninės apkrovos ir kiti aplinkos apsaugos normatyvai.

Diegiant naujas technologijas, naujus gaminius ar medžiagas, jie turi atitikti aplinkos apsaugos ir kitų teisės aktų numatytus normatyvus, standartus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, *Žin.*, 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

27 straipsnis. Neteko galios nuo 2000 m. gegužės 12 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, *Žin.*, 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

VI SKYRIUS. EKONOMINIS APLINKOS APSAUGOS MECHANIZMAS

28 straipsnis. Aplinkos apsaugos ekonominės priemonės

Ekologiniai ir ekonominiai valstybės interesai derinami taikant Lietuvos Respublikos įstatymuose bei kituose teisės aktuose įtvirtintą ekonominę aplinkos apsaugos mechanizmą. Jį sudaro:

- 1) mokesčiai už gamtos išteklių naudojimą;
- 2) mokesčiai už aplinkos teršimą;
- 3) kreditavimo reguliavimas;
- 4) valstybės subsidijos;
- 5) kainų politika;
- 6) ekonominės sankcijos ir nuostolių kompensavimas;
- 7) kiti ekologiniai mokesčiai ir priemonės.

29 straipsnis. Aplinkos apsaugos ekonominių priemonių įgyvendinimo būdai

Mažaaatliekių technologijų diegimas, ekologiškos produkcijos gamyba skatinami mažinant mokesčius, teikiant kreditavimo lengvatas bei valstybės subsidijas.

30 straipsnis. Aplinkos apsaugos priemonių valstybinis finansavimas

Aplinkos apsaugos priemonės pagal atitinkamus norminius aktus finansuoja gamtos išteklių naudotojai, valstybė bei savivaldybės.

Aplinkos apsaugai skiriamos valstybės biudžeto lėšos naudojamos pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytas prioritetines kryptis ir programas.

Valstybinis gamtos apsaugos fondas ir savivaldybių gamtos apsaugos fondai yra papildomi aplinkos apsaugos finansavimo šaltiniai. Papildomas finansavimo šaltinis gali būti užsienio kreditai.

Valstybinio gamtos apsaugos fondo sudarymo ir disponavimo juo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Seimas.

[3 ir 4 dalių redakcija nuo 2001 m. sausio 1 d.:

Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos ir savivaldybių gamtos apsaugos fondai yra papildomi aplinkos apsaugos finansavimo šaltiniai. Papildomas finansavimo šaltinis gali būti užsienio kreditai.

Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas bei jų panaudojimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas.]

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

Nr. [VIII-2026](#), 00.10.12, *Žin.*, 2000, Nr.90-2773 (00.10.27), *įsigalioja nuo 2001.01.01*

VII skyrius. Aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė ir teisinė atsakomybė

Skyriaus pavadinimas keistas:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

31 straipsnis. Valstybinė aplinkos apsaugos kontrolė

Lietuvos Respublikoje valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę vykdo Aplinkos apsaugos ministerijos sistemos pareigūnai - valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai.

Vykdydami tarnybines pareigas, valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai turi teisę:

1) nustatyta tvarka sustabdyti ūkinės ir kitos veiklos objektų statybą ar rekonstravimą, sustabdyti ar apriboti juridinių ir fizinių asmenų veiklą, jeigu pažeidžiami aplinkos apsaugos įstatymai arba ši veikla neatitinka aplinkos apsaugos normatyvų, taisyklių, limitų ir kitų nustatytų sąlygų;

2) pateikę tarnybinį pažymėjimą, netrukdomi įeiti (įvažiuoti) į visų įmonių, įstaigų, organizacijų, ūkių, karinių dalinių, pasienio ruožo teritorijas ir objektus, kad vykdytų juose valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę ir atliktų kontrolinius tyrimus bei matavimus;

3) surašyti protokolus, aktus ir kitokius nustatytos formos dokumentus;

4) nustatyta tvarka nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas ir skirti administracines nuobaudas;

5) sustabdyti ir tikrinti Lietuvos Respublikos bei užsienio valstybių laivus, kitas vandens transporto priemones Lietuvos Respublikos vidaus, teritoriniuose vandenyse ir ekonominėje zonoje - vykdyti juose valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę, taip pat vykdyti šią kontrolę tarptautiniuose vandenyse esančiuose Lietuvos Respublikos laivuose;

6) kad būtų užkirstas kelias aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimams, už kuriuos numatyta administracinė ar baudžiamoji atsakomybė, sustabdyti ir apžiūrėti įtariamų asmenų transporto priemones, nustatyta tvarka atlikti asmens apžiūrą ir daiktų patikrinimą, paimti daiktus ir dokumentus, apžiūrėti įvykio vietą;

7) pagal tarptautinius įsipareigojimus tikrinti Lietuvos Respublikos juridinių ir fizinių asmenų veiklą, susijusią su gamtos išteklių naudojimu tarptautiniuose vandenyse;

8) įstatymų numatytais atvejais pristatyti aplinkos apsaugos įstatymų pažeidėjus į policiją arba gyvenvietės, apylinkės savivaldybės patalpas asmenybei nustatyti;

9) saugoti, nešioti ir panaudoti nustatyta tvarka tarnybinį ginklą bei specialiąsias priemones - antrankius, asmens apsaugai skirtas dujas, tarnybinius šunis, transporto priverstinio stabdymo priemones;

10) dėvėti nustatyto pavyzdžio uniformą.

Aplinkos apsaugos ministerija, vykdydama valstybinę aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolę, steigia neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių institucijas, tvirtina jų nuostatus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

32 straipsnis. Neteisėta veika padarytos žalos aplinkai atlyginimo būdai

Juridiniai ir fiziniai asmenys, neteisėta veika padarę žalos aplinkai, žmonių sveikatai ir gyvybei, kitų juridinių ir fizinių asmenų turtui bei interesams, privalo atlyginti visus nuostolius ir, esant galimybei, atstatyti aplinkos objekto būklę.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

33 straipsnis. Ieškiniai dėl neteisėta veika padarytos žalos atlyginimo

Pareikšti ieškinius dėl neteisėta veika padarytos žalos turi teisę:

- 1) juridiniai ir fiziniai asmenys, kurių sveikatai, turtui ar interesams padaryta žalos;
- 2) Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos pareigūnai, kiti įstatymų įgalioti pareigūnai, kai padaryta žalos valstybės interesams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

34 straipsnis. Teisinė atsakomybė, ginčų aplinkos apsaugos klausimais nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo tvarka

Juridiniai ir fiziniai asmenys, pažeidę aplinkos apsaugos reikalavimus, traukiami atsakomybėn pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

Ginčus aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo klausimais įstatymų nustatyta tvarka nagrinėja ir sprendžia Lietuvos Respublikos teismai.

Ginčai tarp Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių juridinių bei fizinių asmenų sprendžiami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nenumatyta kita šių ginčų nagrinėjimo ir sprendimo tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, *Žin.*, 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

VIII SKYRIUS. LIETUVOS RESPUBLIKOS TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS APLINKOS APSAUGOS SRITYJE

35 straipsnis. Lietuvos Respublikos tarptautinis bendradarbiavimas aplinkos apsaugos

klausimais

Lietuvos Respublika, vadovaudamasi visuotinai pripažintais ir skelbiamais tarptautiniais aplinkos apsaugos principais, sudaro tarptautines sutartis aplinkos apsaugos klausimais, dalyvauja tarptautinių aplinkos apsaugos organizacijų veikloje.

Bendradarbiaudama su kitomis valstybėmis aplinkos apsaugos klausimais, Lietuvos Respublika:

- 1) siekia regioninio ir visuotinio ekologinio saugumo;
- 2) sprendžia regionines bei globalines aplinkos apsaugos problemas;
- 3) teikia suinteresuotoms šalims objektyvią informaciją apie ekologinę situaciją Lietuvoje;
- 4) tvarko ir reguliuoja bendrus gamtos išteklių klausimus;

- 5) prisideda likviduojant neigiamus ekologinių nelaimių bei avarijų padarinius;
- 6) plėtoja mokslo ir techninius ryšius;
- 7) vykdo kitus tarptautinius įsipareigojimus aplinkos apsaugos klausimais.

36 straipsnis. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymų santykis su tarptautinėmis aplinkos apsaugos sutartimis

Lietuvos Respublikos įstatymai turi atitikti Lietuvos ratifikuotas tarptautines sutartis aplinkos apsaugos klausimais ir visuotinai pripažintas tarptautines aplinkos apsaugos normas.

Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse aplinkos apsaugos klausimais įtvirtinamos taisyklės turi atitikti Lietuvos Respublikoje nustatytus aplinkos kokybės normatyvus ir standartus.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PIRMININKO PAVADUOTOJAS

BRONISLOVAS KUZMICKAS

Vilnius, 1992 m. sausio 21 d.
Nr.I-2223

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1352](#), 96.05.28, Žin., 1996, Nr.57-1335 (96.06.19)

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-310](#), 97.06.26, Žin., 1997, Nr.65-1540 (97.07.09)

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 24 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1637](#), 00.04.18, Žin., 2000, Nr.39-1093 (00.05.12)

APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 1, 7, 8, 15, 16, 26 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 27 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMAS

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-2026](#), 00.10.12, Žin., 2000, Nr.90-2773 (00.10.27)

APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO 30 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. sausio 1 d.

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2000.11.09)